

φιλοκαλικά σταχυολογήματα

58

2020.9

...διαβάζω...ακούω...καταγράφω

"ἔδοξε τοίνυν ἡμῖν τὰ ἐκ φιλομαθείας συνενεγκεῖν εὐρήματα" (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας)

Τούρκοι μέ σταυρό στό μέτωπο

Τήν ἐπίκληση θείας βοήθειας σέ περιπτώσεις ἀνάγκης ἢ ἐπιδημιῶν, φαίνεται τή γνωρίζουν (καί ἐμπειρικά) πολλές φορές ἄνθρωποι ἄλλων θρησκειῶν.

Οἱ ἱστορικοί ἀναφέρουν τό ἐξῆς σπάνιο περιστατικό.

Τήν ἐποχή πού αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Μαυρίκιος¹ τὰ βυζαντινά στρατεύματα μέ στρατηγόν τόν Ναρσή ἔδιναν κάποτε μάχη στίς ἀνατολικές ἐπαρχίες ἐναντίον βαρβαρικῶν φυλῶν, Περσῶν κυρίως καί μισθοφόρων Τούρκων. Ἀνάμεσα στούς αἰχμαλώτους πού συνέλαβαν ἦταν καί στρατιῶτες, πολλοί ἀπό τούς ὁποίους εἶχαν τά μέτωπά τους σημαδεμένα μέ τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Τό γεγονός αὐτό ξάφνιασε τούς Βυζαντινούς γιατί στά μέρη ἐκεῖνα δέν εἶχε διαδοθεῖ ἀκόμα ὁ Χριστιανισμός.

Ἀπό ἐρωτήσεις πού ὑπέβαλαν στούς 'σταυροφόρους' ἐκείνους στρατιῶτες διαπιστώθηκε ὅτι ὅλοι ἀνήκαν σέ μιά ἄγνωστη μέχρι τότε στούς Βυζαντινούς φυλή καί ὅτι ὀνομάζονταν Τούρκοι. Οἱ Τούρκοι αὐτοί εἶχαν στά μέτωπα χαραγμένο τό σημεῖο τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου, τόν τύπο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ κεντημένο μέ μελάνι. Χαράκωσαν δηλαδή τό δέρμα τοῦ μετώπου τους καί στίς πληγές ἔχυναν μελάνι ὥστε νά σχηματίζεται σταυρός.

Ὁ αὐτοκράτορας Μαυρίκιος - νόμισμα τῆς ἐποχῆς

¹ Ὁ Μαυρίκιος (Φλάβιος Μαυρίκιος Τιβέριος Αὐγουστος) (περ. 540-602) γεννημένος στήν Καππαδοκία καί ἱκανότατος στρατηγός, ἐχρίσθη Αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καί ἡγεμόνευσε στό Βυζαντινό θρόνο ἀπό τό 582 ἕως τό 602. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Συκεώτης εἶχε προβλέψει τό θάνατό του καί μέ ποιό τρόπο ἐπρόκειτο νά πεθάνει (Βίος Ἁγ. Θεοδώρου, κεφ. 119).

Ἐπὶ ἤρχε βέβαια σέ εἰδωλολατρικές φυλές ἢ συνήθεια νά χαράσσουν τό δέσμα τους σέ ἔνδειξη πένθους κάποιου συγγενοῦς τους, συνήθεια τήν ὁποία ἀπέκλεισε ἡ Ἐκκλησία ὅταν πολλοί εἰδωλόατρες ἔγιναν μέλη Της.²

Ἐντομίδες τίς ὀνόμαζαν οἱ ἀρχαῖοι καθῶς καί ἡ Ἁγία Γραφή,³ — κάτι σάν τό σημερινό τατουάζ.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες γνώριζαν τήν τεχνική τῆς στίξης ἀπό τήν Μυκηναϊκή κιάλας ἐποχή, ὡστόσο δέν ἔπαυαν νά τήν θεωροῦν ὡς συνήθεια τῶν βαρβάρων.⁴

Ἄλλοι λοιπόν αὐτοῖ οἱ Τοῦρκοι μέ τά σημαδεμένα μέτωπα πού αἰχμαλωτίσθηκαν ἐστάλησαν στό βασιλιά στή Κωνσταντινούπολη, στόν αὐτοκράτορα Μαυρίκιο. Ὄταν ρωτήθηκαν ἀπό τόν αὐτοκράτορα πῶς αὐτοῖ, μή ὄντες Χριστιανοί, ἔτυχε νά ἔχουν τό σημεῖο αὐτό, εἶπαν ὅτι πρῖν πολλά χρόνια εἶχε ἐνσκήψει φοβερός λοιμός στούς ἀνατολικούς Σκύθες καί τό ἔθνος τους ἀποδεκατιζόταν ἀπό τή θανατηφόρα ἐπιδημία. Κάποιοι Χριστιανοί πού βρισκόταν στα μέρη ἐκεῖνα (προφανῶς ἔμποροι), ὅταν πληροφορήθηκαν τή διάδοση τοῦ λοιμοῦ, σφράγισαν τό δικό τους μέτωπο μέ τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ καί συγχρόνως πρότειναν νά κάνουν τό ἴδιο καί οἱ Τοῦρκοι, ἔχοντας βέβαιη πίστη ὅτι ὁ σταυρός θά προφυλάξει ὅσους δεχτοῦν νά χρησιμοποιήσουν τό σύμβολο. Τό εἶχαν λάβει λοιπόν ἀπό τίς μητέρες τους πού κέντησαν τά μέτωπα τῶν παιδιῶν μέ αὐτό ἀκριβῶς τό σημάδι. Ἔτσι, ὅσοι πίστεψαν στή δύναμή του σώθηκαν.

² **Θεοδωρήτου**, Quaestiones in Octateuchum 180-181: «ὀρισμένα μέρη τοῦ σώματός τους μέ βελόνες τά κεντοῦσαν κι ἔχυναν μελάνη, **προσκυνώντας τούς δαίμονες**· ἀλλ' αὐτά ὁ θεῖος νόμος τά ἀπαγορεύει». **Ἰωάννου Χρυσοστόμου**, Fragmenta in Jeremiam 64.912.13: «Ἐντομίδας ἐποίουν τό παλαιόν· ἐξ ἀρχῆς γάρ **ὁ διάβολος ἐσπούδασεν εἰς ἐσχάτην ἀμορφίαν καταστήσαι** τό ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ γάρ τήν διάνοιαν ἐπῆρε, καί αὐτοῦ **τοῦ σώματος τὸ κάλλος καταρρύπαίνει**, ὁρᾶς πόσας ἐπινοεῖ μεθοδείας...»

³ Λευϊτ. 19:28, Ἰερ. 16:16.

⁴ Κ.Γ.Παπαδημητρακόπουλου, *Μέ ...πίρσινγκ καί τατουάζ*, ἔκδ. Φωτοδότες, σελ. 17.

Ἡ πρόταση τῶν ἐμπόρων ἀποδείχθηκε σωτήρια γιά ὅσους τή δέχτηκαν. Κανένας τους δέν κινδύνεψε ἀπό τό θανατικό. Πλήθος ὀλόκληρο Τούρκων ἐπέζησε τότε ἀπό τόν λοιμό ἐκεῖνο.⁵

Ἀκόμη καί ὅσοι ἀπό αὐτούς εἶχαν ἤδη προσβληθεῖ καί ἀρρωστήσει βρῆκαν τήν ὑγεία τους.⁶

Ἐπάρχει ἓνα σύγχρονο περιστατικό πού δείχνει ὅτι ὁ σταυρός εἶναι μόνιμος ἀκόλουθός μας ἂν τό θέλουμε. Ἀπό τή Ρουμανία κάποια ἡλικιωμένη κυρία μᾶς διηγήθηκε κάτι ἀπό τήν οἰκογένειά τους. Ὅταν ἡ γιαγιά της ἦταν νέα κοπέλλα (τότε ἡ Ρουμανία ἦταν ἀκόμη κάτω ἀπό τόν Τουρκικό ζυγό)⁷ εἶχε χαράξει **σταυρούς στά μάγουλά της**. Βέβαια ὁ λόγος ἦταν διαφορετικός. Οἱ γονεῖς τότε τό κάναν αὐτό στά νεαρά κορίτσια γιά νά μή τά ἀρπάξουν οἱ Τούρκοι γιά τά χαρέμια τους!

Γνωρίζουμε ὅτι οἱ δαίμονες ὅπως καί ἡ ἀκάθαρτη ζωή φοβοῦνται τό σταυρό.

Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία ἐμποδιζόταν νά μπεῖ στό ναό τῆς Ἀναστάσεως γιά νά προσκυνήσει τόν Τίμιο Σταυρό γιατί ἡ ζωή της μέχρι τότε δέν τό ἐπέτρεπε.

Ἀντίστοιχα τό κακόδοξο φρόνημα 'φοβᾶται' τό Σταυρό. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χοζεβίτης⁸ εἶχε ἀπό μικρός ἀνατραφεῖ σέ περιβάλλον μονοφυσιτῶν καί δέν ἀναγνώριζε τήν Δ' Οἰκουμενική Σύνοδο τῆς

⁵ Τό περιστατικό ἀναφέρουν πολλοί ἐκκλησιαστικοί ἱστορικοί, ὅπως ὁ **Ζωναράς** (*Ἐπιτομή Ἱστοριῶν* 14:12), ὁ **Θεοφύλακτος Σιμοκάτης** (5:10), ὁ **Θεοφάνης** στή *Χρονογραφία* του (6081 / 588-9), ἐπίσης καί ὁ **Μ. Φώτιος** (*Μυριόβ.* 65). Βλ. ἐπίσης **Πηδάλιο**, σημ. στόν Στ' 73 καί Ἡλ. **Βουλγαράκη**, *Στιγμιότυπα ἀπό τήν ἐποχή τῶν Πατέρων*, 1995, 154-155.

⁶ *Πηδάλιο*, Στ' 73, σημείωση, σελ. 284: «τό ὁποῖον ποιήσαντες ἔτυχον τῆς ὑγείας».

⁷ Ἡ Ρουμανία ὡς κράτος δημιουργήθηκε τό 1859, μετά τήν ἔνωση Μολδαβίας καί Βλαχίας, καί κέρδισε τήν ἀνεξαρτησία της ἀπό τήν Ὄθωμανική Αὐτοκρατορία τό 1877.

⁸ Μετέπειτα ἐπίσκοπος Καισαρείας Παλαιστίνης, ἡ μνήμη του στίς 3 Ὀκτωβρίου.

Χακληδόνας (451). Θεία δύναμη τόν έμπόδισε όταν προσπάθησε νά εισέλθει στόν ναό τής Άναστάσεως και νά προσκυνήσει τόν Τίμιο Σταυρό του Κυρίου.⁹

Ό άγιος Ηρακλείδιος σταύρωσε μέ τή μαγκούρα του τόν ποταμό πού είχε υπερπλημμυρίσει και του έκλεινε τό δρόμο, και τό νερό υπάκουσε κι ό άγιος πέρασε άπέναντι.¹⁰

Μέ τό σημείο του σταυρου ή θάλασσα στήν Έξοδο σχίσθηκε στά δύο, και πάλι μέ τό σταυρό – μέ ένα 'νόημα' του Μωυσή – επανήλθαν όλοι εκείνοι οι τεράστιοι όγκοι τών υδάτων στή βάση τους υπακούοντας στήν προτύπωση του Σταυρου.

Μύρια όσα άλλα θαύματα - τά περισσότερα χωρίς νά έχουν ποτέ καταγραφεί - είναι ζυμωμένα μέ τήν καθημερινή ζωή τών Χριστιανών.

Μέ τήν παραπάνω ιστορική αφήγηση για τους Τούρκους και τό Σταυρό, πληροφορούμαστε τώρα ότι και **ό ιός τών επιδημιών Τόν φοβάται!**

Τό είχε προείπει ό Μ.Άθανάσιος, πώς **«τήν σφραγίδα του σωτηρίου σταυρου τήν φοβούνται όχι μόνον οι άσθένειες, αλλά και τά πλήθη τών δαιμόνων φοβούνται και τρέμουν»**.¹¹

Θέλει νά πει μ' αυτό ό άγιος πώς, άν ή δαιμονική ενέργεια πού είναι άνώτερη, τρέμει στή θεά του Σταυρου, πόσο μάλλον ή κατώτερη, ή 'υλική' ενέργεια, οι σωματικές ίώσεις και παθήσεις.

⁹ Κοικιλίδη Κλεόπα, *Τά κατά τήν Λαύραν... του Χουζιβά, Ίεροσόλυμα 1901*, 53: «Επεθύμησε δέ άπελθειν και προσκυνήσαι τους άγίους τόπους· και όρᾶ καθ' ύπνους έαυτόν πολλά μέν κοπιώντα και άγωνιζόμενον εισελθειν και προσκυνήσαι τόν Τίμιον Σταυρόν, μη δυνάμενον δέ θύραν εύρειν, αναγκαζομένω δέ ήλθεν αυτώ φωνή λέγουσα, τους μη κοινωνούντας τή καθολική εκκλησία ό σταυρός ου παραδέχεται. Ό δέ έξυπνος γενόμενος έκοινώνησε τή καθολική εκκλησία».

¹⁰ Όπως τό έχει ή Κυπριακή διάλεκτος: «Ό άης Άρακλείτης τότε έποταύρισεν τό δεκανίτζιν του (βακτηρία) τζ' έσταύρωσεν τόμ ποταμόν· ίσια έσταμάτησεν, τζ' έρέξασιν». Βλ. *Μορφές πού άγίασαν τήν Κύπρο*, 1988, 49-50 / 1996, 56-57.

¹¹ Έορταστική Έπιστολή 41, ΑΑΠ 10, 96.

“Όχι μόνο δέν ‘μεταδίδει’ κάτι βλαβερό ο Σταυρός του Κυρίου, όπως συχνά – είδήμονες και μη είδήμονες, ένστολους και μη ένστολους: άθėjους με ένδυμα “άρνίου” – άκούμε νά βλασφημούν τελευταία, αλλά και **διώχνει** τήν άσθένεια **άπό τούς ήδη πάσχοντες** όταν προσέρχεται κανείς με πίστη.

“Ας παραδειγματιστούν οι είδήμονες άπό τούς Τούρκους!

«Άπ’ όλα τά ένδοξα πού μεταφέρουμε [στίς λιτανείες, λάβαρα, εικόνες κτλ.], τό πιο ένδοξο είναι ο Σταυρός, πού καταλαμβάνει τήν πρώτη θέση. Γιατί σ’ αυτό τό σύμβολο δόθηκε ή ισχύς και ή δύναμη ήδη άπό τό Γολγοθά του Χριστου, πού **διώχνει τις άκάθαρτες δυνάμεις, έξυγιάίνει, ανανεώνει και αγιάζει τούς άνθρωπος, τά ζώα, τις ανθρώπινες κατοικίες, τά έργαστήρια και τούς άγρους**. Αυτό τό γνωρίζει ο λαός του Θεου και γι’ αυτό άποκαλεί τις λιτανείες “σταυροφορίες”». ¹²

“Όσοι σταυροφόροι λοιπόν γνωρίζετε τή δύναμη πού μάς έχει χαριστεί, άρματωθείτε με έφ’ όπλου λόγχη τό Σταυρό για τόν ειρηνικό άγώνα τής πίστεως του Χριστου!

Έκδότης: Αρχιεπίσκοπος Γ.Ο.Χ. Αθηνών & πάσης Ελλάδος Μακάριος
Έπικοινωνία: archbishopmakarios@gmail.com

¹² Νικ. Βελιμίροβιτς, *Δέν φτάνει μόνο ή πίστη*, 2008, 37.